

यः पुमान् यस्मिन् नरे यथा प्रीत्या द्वेषेण वा वर्तते स नरस्तस्मिन् तथैव प्रीतिद्वेषेण वा प्रवर्तयन् ॥ ५३ ॥ ननु त्वामर्थे प्रवर्तयन् हन्तव्यं प्रीतिमेव करोमीत्याशंक्या हार्थे वेति अर्थगुरुवाक्याद्वारकरणे धर्मे पितृप्रीत्यर्थं स्वीकृते
 ब्रह्मचर्ये विषये देशकालानुसारेण समर्थो विवेककुशलः तत्र धर्मलोपेन गुरुवाक्यात् प्राप्यमाणोऽर्थः श्रेयानुतनेत्यर्थे संशयवानुत गुरुवाक्यविरोधेनापि पाल्यमानो धर्मः श्रेयानुतनेति धर्मसंशयवान् एतयोर्मध्ये अ
 यो यथा वर्तते यस्मिन् तस्मिन्नेव प्रवर्तयन् ॥ नाधर्मसमवाप्नोति न चाश्रेयश्च विंदति ॥ ५३ ॥ अर्थे वा यदि वा धर्मे समर्थो देशकालवित् ॥ अर्थसंशयमापन्नः श्रे
 यान्निःसंशयो नरः ॥ ५४ ॥ यस्मात्संशयितेऽप्यर्थेऽयथान्यायं प्रवर्तसे ॥ तस्माद्योत्स्यामि सहितस्त्वयाराममहाहवे ॥ ५५ ॥ पश्य मे बाहुवीर्यं च विक्रमं चातिमा
 नुषं ॥ एवं गते पितु मया यच्छक्यं भृगुनंदन ॥ ५६ ॥ तत्करिष्ये कुरुक्षेत्रे योत्स्ये विप्रत्वया सह ॥ द्वंद्वे रामयथेष्टं मे स जी भव महाद्युते ॥ ५७ ॥ तत्र त्वं निहतो राम मया
 शरशतादितः ॥ प्राप्स्यसे निर्जितां लोकान् शास्त्रपूतो महारणे ॥ ५८ ॥ स गच्छ विनिवर्तस्व कुरुक्षेत्रं रणप्रिय ॥ तत्रैष्यामि महाबाहो युद्धाय त्वांतपोधन ॥ ५९ ॥ अ
 पियत्र त्वयारामकृतं शौचं पुरापितुः ॥ तत्राहमपि हत्वा त्वां शौचं कर्तास्मि भार्गव ॥ ६० ॥ तत्र राम समागच्छ त्वरितं युद्धदुर्मद ॥ व्यपनेष्यामि ते दर्पपौराणं ब्राह्म
 णब्रुवः ॥ ६१ ॥ यच्चापिकथसे राम बहुशः परिवत्सरे ॥ निर्जिताः क्षत्रिया लोके मयैकेनेति तच्छृणु ॥ ६२ ॥ न तदा जातवान् भीष्मः क्षत्रियो वापि मद्भिधः ॥ पश्चा
 ज्जातानि ते जांसितृणेषु ज्वलितं त्वया ॥ ६३ ॥ यस्ते युद्धमयं दर्पकामं च व्यपनाशयेत् ॥ सोऽहं जातो महाबाहो भीष्मः परपुरंजयः ॥ व्यपनेष्यामि ते दर्पयुद्धे राम न सं
 शयः ॥ ६४ ॥ भीष्म उवाच ततो मामब्रवीद्रामः प्रहसन्निव भारत ॥ दिष्ट्या भीष्ममया सार्धं योद्धुमिच्छसि संगरे ॥ ६५ ॥ अयं गच्छामि कौरव्य कुरुक्षेत्रं
 त्वया सह ॥ भाषितं ते करिष्यामि तत्रागच्छ परंतप ॥ ६६ ॥ तत्र त्वां निहतं माता मया शरशताचितं ॥ जान्हवी पश्य तां भीष्मगृध्रकंकबलाशनं ॥ ६७ ॥ रूपणं त्वाम
 भिप्रेक्ष्य सिद्धचारणसेविता ॥ मया विनिहतं देवी रोदता मद्यपार्थिव ॥ ६८ ॥ अतदर्हामहाभागा भगीरथ सुतानघा ॥ या त्वामजी जनन्मंदं युद्धकामुकमातुरं ॥
 ॥ ६९ ॥ एहि गच्छ मया भीष्मयुद्धकामुकदुर्मद ॥ गृहाण सर्वं कौरव्य रथादिभरतर्षभ ॥ ७० ॥ इति ब्रुवाणं तमहं रामं परपुरंजयं ॥ प्रणम्य शिरसाराममेवमस्त्वि
 त्यथाब्रुवं ॥ ७१ ॥ एवमुक्त्वा ययौरामः कुरुक्षेत्रं युयुत्सया ॥ प्रविश्य नगरं चाहं सत्यवत्यै न्यवेदयं ॥ ७२ ॥

र्थसंशयमापन्नोऽर्थमनुतिष्ठन् श्रेयान् परिशेषात् धर्मे तु निःसंशयो धर्ममेवानुतिष्ठन् श्रेयानित्यर्थः ॥ ५४ ॥ अयथान्यायमिति छेदः न्यायातिक्रमेण मां प्रवर्तयसे ॥ ५५ ॥ बाहुवीर्यं वाणप्रक्षेपादौ एवं गते एवं
 स्थिते त्वयि ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ अपियत्रेति पितृवदुरुमरणेऽप्याशौचमाप्नोसत्यांतत्रैव तीर्थे शौचं सचैलस्नानादिना दशमे क्षिणुर्द्विस्वस्य करिष्यामीत्यर्थः शौचं रुधिरांजलिदानमित्यर्वाचीनः ॥ ६० ॥
 पौराणं पुराकृतं ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ बलाः काकाः तेषामशनं अन्नभूतं ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥